

HUMANISTISCHE PERSDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. — Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT — Telefoon K 3400-10163

1 November 1954.

3e Jaargang Nr. 10.

I N H O U D S O P G A V E:

I. Nieuws uit eigen kring

Propaganda-actie H.J.G.	" 2
Damesbeurs en de R.K. reactie daarop (Den Haag)	" 2
Humanistisch Thuisfront ("Zo") en de collecte	" 3
Brochure H.J.G.	" 3
Verslag Congres Humanitas	" 3/4
Conferentie Kinderbescherming Humanitas	" 4
Verslag Topkader conferentie Humanistisch Verbond	" 4/5
Persbericht	" 5
Hum. Geestelijke Verzorging in Arbeiderskampen	" 5/6
De Weezenkas	" 6/7
Radiolezingen October/November 1954	" 7
Uit de Humanistische Pers	" 8
Internationaal Literatuur Overzicht	" 8/9
Uit de Internationale Beweging	" 8

II. Van alle kanten.

De stand op de Damesbeurs, Den Haag en de Pers	" 9/10/11
Ds. Kalff op het oorlogspad tegen het Humanisme	" 11/12
Het Nederlands Gespreks Centrum over het mandement	" 12/13
Recensies "Volkskrant" over het boekje Geestelijke Verzor- ging	" 13/14
Dr. A.A. van Rhijn over het humanistisch maatschappelijk werk	" 14
Prof. Dr. Schippers over het Mandement, verzuiling en strijd tegen de doorbraak	" 14/15

III. Adressen Humanistische Jongeren Gemeenschap.

" 15

NIEUWS UIT EIGEN KRING

Dit najaar staat in het teken van de propaganda-actie van de Humanistische Jongeren Gemeenschap. Daarom hebben wij op de laatste bladzijde van dit nummer een reeks belangrijke adressen van de H.J.G. opgenomen.

x x x x x

Onze stand op de Damesbeurs en de R.K. reactie daarop.

Zoals wij U in ons vorig nummer reeds mededeelden hebben de Gemeenschap Den Haag van het Humanistisch Verbond, de Afdeling Den Haag van Humanitas, het Humanistisch Thuisfront en de Humanistische Jongeren Gemeenschap op de Damesbeurs, die ieder jaar eind September-begin October in Den Haag gehouden wordt, een stand gehad. Deze stand was in alle opzichten een groot succes. Dit was in de eerste plaats te danken aan het artistiek zeer verantwoorde uiterlijk van de stand. Verschillende deskundigen van naam hadden hun belangeloze medewerking gegeven om van de stand iets bijzonders te maken en dat is volkomen gelukt. Het ding trok echt de aandacht. Verder heeft een groot aantal leden van de betrokken organisaties tijdens de 10 dagen welke de Damesbeurs duurde, iedere minuut vrije tijd opgeofferd om in de stand aanwezig te zijn. Er was een literatuurtafel, een tafel met kunstvoorwerpjes, gemaakt door een vrouwengroep uit de organiserende verenigingen en er werden loten verkocht in het kader van de grote loterij van Humanitas. Er was natuurlijk steeds iemand aanwezig, die voorlichting kon geven omtrent het Humanisme en de verschillende organisaties.

De opbrengst van de kunstvoorwerpjes, die zeer bevredigend was, vormde een welkome tegemoetkoming in de kosten, die, niettegenstaande de belangeloze medewerking van zo velen, niet onaanzienlijk waren. Er werden 1500 loten voor Humanitas verkocht. Het enige, dat wat tegenviel, was de belangstelling voor de literatuurtafel, hetgeen, voor wie de sfeer van de Damesbeurs kent, eigenlijk niet te verwonderen valt.

Deze voor ons zo geslaagde onderneming heeft helaas aanleiding gegeven tot een ernstige wanklank van R.K. zijde. De redactie van het Haagse R.K. Dagblad "Het Binnenhof" vond n.l. mede in de aanwezigheid van onze stand aanleiding, advertenties van de Damesbeurs te weigeren. Het blad vermeldde in zijn kolommen alleen, dat "een stand" welke voor de Katholieken onaanvaardbaar was, mede aanleiding gaf tot deze houding, doch verzuimde mede te delen welke stand dat dan wel was. In een onderhoud met de secretaresse van de Gemeenschap Den Haag van het H.V. gaf de Hoofredacteur echter toe, dat onze stand bedoeld was. De verdere aanleiding tot de houding van het blad lag in enige advertenties in de Damesbeurskrant betreffende de N.V.S.H., de Vereniging voor lijkverbranding en het openbaar onderwijs, welke instellingen echter geen van allen een stand op de Damesbeurs hadden.

Zelfs de R.K. Raadsfractie en de R.K. Besturenbond van Den Haag hebben het nodig geacht zich schriftelijk tot de organisator van de Damesbeurs te wenden. De R.K. fractie met de vraag, wat men "hieraan" (te weten de hierboven vermelde advertenties en de Humanistische stand) dacht te kunnen doen! De Besturenbond met de mededeling, dat indien "deze onaanvaardbare zaken" volgend jaar niet verdwenen zouden zijn, het katholiek volksdeel, speciaal de katholieke middenstand ontraden zal worden zich met de Damesbeurs in te laten.

Tot goed begrip der zaak diene nog, dat op de Damesbeurs ieder jaar ook enige niet-commerciële instellingen (o.a. het Nederlands-Bijbelgenootschap) een stand hebben.

Gelukkig kan nog worden meegedeeld dat niet alle katholieken de hierboven geschetste houding kunnen waarderen. Zo deelde een gezaghebbend R.K. geestelijke mee, dat hij deze houding ten zeerste afkeurde en dat onze stand alleen voor de Katholieken een aanleiding kon zijn om het volgend jaar met eenzelfde soort stand uit te komen!

Al met al vormt dit betreurenswaardige incident weer eens een zeer droevig staaltje van Christelijke onverdraagzaamheid.

Huur van de stand is mogelijk!

De stand van de Damesbeurs staat netjes verpakt in de kelder van de Heer A. Treurniet, Erasmusweg 137, Den Haag. De Heer Treurniet is voorzitter van de afdeling Den Haag van Humanitas, iedere afdeling van enige Humanistische organisatie, die gebruik wil maken van de stand en deze wil huren, stelle zich in verbinding met de Heer Treurniet.

De Heer Zijlstra, bouwer van de stand, heeft zich bereid verklaard belangeloos adviezen te verstrekken omtrent de opstelling.

X X X X X

Humanistisch Thuisfront.

De op 9 October jl. te Amsterdam gehouden collecte heeft niet geheel aan de verwachtingen beantwoord tengevolge van het feit, dat zich te weinig collectanten hebben opgegeven. Dit is te meer betreurenswaard, omdat de stemming onder het publiek zeer gunstig bleek en bij het collecteren de ervaring werd opgedaan dat slechts weinigen een gave weigerden. Het is wel duidelijk geworden dat met een collecte zeer veel te bereiken valt, indien zich voldoende collectanten opgeven. Vooral van de zijde van de jongeren in de humanistische beweging mag speciaal voor dit doel toch wel een enthousiaste medewerking worden verwacht.

Het orgaan van het Humanistisch Thuisfront "Zo" is nog beter geworden dan het al was. Het formaat is vergroot, het papier en de gehele uitvoering zijn er weer stukken op vooruit gegaan en het eerste nummer in deze nieuwe aankleding is zo aantrekkelijk, dat het heus niet alleen bij de militairen maar ook in menige huiskamer (vooral wanneer zich daarin jonge mensen bevinden) een welkome aanwinst van de lectuur zal zijn. Een serieus blad, zonder zwaar op de hand te zijn, met de nodige humor en geschreven in een taal, die jonge mensen aanspreekt, zonder in het geforceerd-kolderachtige te vervallen. Het blad wordt gratis aan de militairen toegestuurd. Niet-militairen betalen f.2.50 abonnementsgeld.

Op dit blad zouden eigenlijk alle humanistische jongeren geabonneerd moeten zijn!

X X X X X

Brochure H.J.G.

Het plan van actie van de H.J.G., waarover wij U in het vorige nummer het een en ander vertelden en dat inmiddels tot een begin van uitvoering is gekomen, omvat ook de uitgave van een brochure omtrent doel en werk van de H.J.G. De brochure "Bemoei je er niet mee, maar, is inmiddels verschenen. Een goed verzorgde brochure met een frisse inhoud.

Zij is te bestellen bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1 te Utrecht.

X X X X X

Verslag van het Congres van Humanitas.

Op 9 en 10 October hield Humanitas te Hengelo haar druk bezochte jaarvergadering.

In zijn openingsrede wees de Voorzitter, Dr. J. In 't Veld erop dat sinds de oprichting in 1945 Humanitas is gegroeid tot een vereniging met ruim 8000 leden, ongeteld nog 4000 gezinnen die bij de sectie gezinsverzorging zijn aangesloten. Humanitas is thans een vereniging met 106 bezoldigde krachten in dienst, een doorlopend vol bezet kinderrechts huis en een totaal budget, dat nadert tot een half miljoen per jaar.

Wanneer een commissie uit het R.K. Centrum voor Staatkundige Vorming van oordeel blijkt te zijn, dat de Overheid pas tot subsidiëring mag overgaan, wanneer blijkt dat men gedurende geruime tijd uit eigen middelen al een en ander heeft gepresteerd, dan toont het bovenstaande toch wel duidelijk aan, dat weigering van subsidie zoals door de

Gemeenten Eindhoven, Tilburg en Breda is geschied, moeilijk is vol te houden. Deze weigering ervaren wij dan ook als een onrecht. - aldus de Voorzitter - die echter de buitenkerkelijken alleen nog maar zal versterken in hun besef van een eigen verantwoordelijkheid ten opzichte van de buitenkerkelijke medemens die in nood verkeert.

Na de Voorzitter kwam de inleider Dr. P.C.J. van Loon aan het woord. Dr. van Loon is hoofd van de afdeling Studie, Planning en Research van het Ministerie van Maatschappelijk Werk. Zijn bijzonder boeiende zeer doorwrochte rede over de ontwikkelingstendenzen in het Maatschappelijk Werk heeft, zoals de Voorzitter het later uitdrukte, eigenlijk de sfeer van het gehele congres bepaald. In deze rede zijn zoveel aspecten naar voren gebracht, dat een enigszins volledig uittreksel hier vrijwel onmogelijk is. Dr. van Loon heeft echter toestemming gegeven zijn rede te laten drukken; zij zal binnenkort in het Kaderblad Humanitas worden opgenomen. Als een enkel onderdeel dat door Dr. van Loon werd besproken noemen wij slechts het volgende:

Bij het maatschappelijk werk staat de menselijke persoonlijkheid voorop. Het richt zich erop de medemens bijstand te verlenen bij de ontplooiing van zijn persoonlijkheid, waar deze in gevaar is. Daarom is het noodzakelijk, dat de maatschappelijke werker de "taal" spreekt en de geestelijke achtergronden begrijpt van de medemens, die zijn hulp behoeft. In de meeste gevallen verdient het dan ook de voorkeur, dat de bijstand wordt verleend door een maatschappelijk werker met dezelfde geestelijke achtergrond. Dr. van Loon erkende dus ten volle de noodzaak van maatschappelijk werk op levensbeschouwelijke grondslag, maar daarnaast achtte hij integratie van organisatievormen beslist noodzakelijk. De organisatievormen van het maatschappelijk werk zijn overwegend historisch bepaald, maar de samenhang van de noden, waarin de moderne mens kan komen te verkeren is zo groot, dat integratie van die organisatievormen noodzakelijk is. Humanitas is een goed voorbeeld van zo'n integratie, zei Dr. van Loon. Een gespecialiseerde organisatievorm, dus b.v. een vereniging die zich alleen richt op reclasering of kinderbescherming, achtte Dr. van Loon minder doelmatig. Hij gaf de voorkeur aan organisaties voor algemeen maatschappelijk werk met daarnaast specialisten-teams waarnaar bijzondere gevallen kunnen worden verwezen.

Zondagmorgen had de onthulling plaats door de Voorzitter van een gedenksteen in het Bejaardencentrum te Hengelo, dat, door de afdeling van Humanitas aldaar is gesticht.

De Algemene Vergadering benoemde de Heer C.M. Swiebel te Den Haag tot Secretaris en de Heer Dr. L. de Winter te Amsterdam tot Penningmeester.

Verder werd o.m. besloten een Commissie in het leven te roepen, die tot taak zal hebben de organisatie der vereniging in studie te nemen. De meeste Congresvoorstellen konden naar die Commissie worden verwezen.

Het was een Congres met een zo goede en kameraadschappelijke sfeer en tegelijk zo'n zakelijke wijze van behandeling van de agenda, dat allen nog lang met vreugde aan deze dagen zullen terugdenken

x x x x x

Conferentie Sectie Kinderbescherming van Humanitas.

De Sectie Kinderbescherming houdt op 6 en 7 November a.s. het jaarlijkse landelijke weekend in het Conferentie-Oord "De Pietersberg" te Oosterbeek.

Voor aanmelding en nadere inlichtingen wende men zich tot de plaatselijke afdelingsbesturen of tot het Centraal Bureau, Vondelstraat 61 te Amsterdam-West.

x x x x x

Verslag Topkader Conferentie 1954 van het Humanistisch Verbond.

Het is de gewoonte dat het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond elk jaar vóór het winterwerk een aanvang neemt, een conferentie belegt,

waar uitvoerig met de gewestelijke functionarissen van gedachten gewisseld wordt.

Ook dit jaar vond deze belangrijke conferentie weer plaats in "De Ark" te Nunspeet en wel op 2 en 3 October j.l.

De Algemeen Voorzitter wees in zijn openingswoord op de aanstelling van de Heer P.A. Pols bij het Departement van Justitie, belast met het organiseren van de geestelijke verzorging onder gedetineerden en op het compromis over het geestelijk werk in de arbeiderskampen.

Tijdens het weekend werd uitvoerig het rapport van de commissie "Mens en Verbond" behandeld. Deze commissie had tot taak te onderzoeken welke vormen en activiteiten door het Humanistisch Verbond kunnen worden ontwikkeld om te bereiken, dat ieder die humanistisch denkt en voelt - ongeacht zijn intellectuele vaardigheden - het Verbond ook als zijn geestelijk tehuis zal aanvaarden en beleven.

Er zullen in de loop van deze winter enkele nieuwe publicaties het licht zien, zoals het antwoord op het rapport "Overheid en Humanistisch Verbond" van het R.K. Centrum voor Staatskundige Vorming. Ook de lezingen die op de zo geslaagde Zomerschool 1954 werden gehouden, zullen worden gepubliceerd, terwijl begin 1955 de brochure "Humanisme en Rede" zal uitkomen.

x x x x x

P e r s b e r i c h t .

Amersfoort, 24 October 1954 - In het gebouw van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort hield de Wetenschappelijke Sectie van de Humanistische Stichting "Socrates" een landdag, waarop Prof. Dr. Libbe van der Wal en Drs. H. Redeker spraken over het onderwerp "Overtuiging en Objectiviteit". Prof. van der Wal onderwierp de draagkracht en de geldigheid van wetenschappelijke oordelen aan een diepgaand onderzoek en besprak de verhouding van objectieve feiten en waarheid. Hij nam daarbij fel stelling tegen het existentialisme en onderstreepte het principieel ondogmatische karakter van het Humanisme, dat niet naar bovenmenselijke wijsheid streeft, al erkent het de onbereikbaarheid van volkomen objectiviteit. Overgave aan het existentialisme zou een verraad aan de wetenschap betekenen. Van een sprong in het irrationele is niets goeds te verwachten; nodig is juist nog méér wetenschap ter opvoeding van de mensheid - De Heer Redeker sloot zich in vele opzichten hierbij aan, doch vestigde de aandacht op de alogische ervaringsfactor, die aan iedere logisch opgebouwde wetenschap ten grondslag ligt. Bij de zelfbeinning worden de bewijsgronden langs andere dan exacte weg gevonden, de geldigheid van een levensbeschouwing berust op levenservaring. De exacte wetenschap kan geen antwoord geven op de vraag naar de zin van het zijn. Wel ziet spr. een ontwikkeling naar filosofische anthropologie, waarin de verschillende levensbeschouwingen elkaar kunnen ontmoeten. Het ware ontmoetingspunt is echter de zelfbeinning en niet een buitenmenselijke instantie. In de navolgende discussie werden nog tal van vragen opgeworpen en door de beide sprekers beantwoord.

x x x x x

Humanistische Geestelijke Verzorging in Arbeiderskampen.

Over het gehele land verspreid liggen barakkenkampen waarin arbeiders gehuisvest zijn, die ver van hun woonplaats hun arbeid moeten verrichten. Het zijn arbeiders die in de omgeving van hun woonplaats geen werk kunnen vinden en dan in het kader van de werkloosheidsbestrijding op aanvullende werken zijn tewerkgesteld, ofwel arbeiders die, in dienst van aannemers of openbare lichamen hun werk op zodanige afstand van hun woonplaats verrichten, dat zij des avonds niet meer thuis kunnen komen. De eerstgenoemde categorie arbeiders doet meestal grondwerk op ontginnings- herverkavelings- en dergelijke objecten.

In de tweede categorie betreft het dijkwerken, wederopbouwarbeid na rampen enz.

De kampen zijn ingericht door en staan onder beheer van een Rijksdienst, de D.A.W., Dienst Aanvullende Werkgelegenheid (vroeger D.U.W., Dienst Uitvoering Werken). Deze Dienst ressorteert onder het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid. De kampen liggen vrijwel allen in afgelegen gebieden, zoals de Zeeuwse eilanden, de Peel, de polders van

het land van Vollenhove, de Wieringermeer, de Wadden enz.

In deze kampen heeft de Geestelijke Verzorging plaats van de zijde der R.K. kerken, het C.I.O. (Contact in Overheidszaken, een interkerkelijk lichaam der Protestantse kerken) en het Humanistisch Verbond. Alle drie de vormen van Geestelijke Verzorging worden door de Overheid gesubsidieerd.

Het subsidie is voor het H.V. ontoereikend om de kosten te dekken, zodat jaarlijks grote bedragen uit eigen kring voor deze arbeid moeten worden opgebracht.

De Humanistische Geestelijke Verzorging in de kampen is aangevangen per 1 November 1950, na verkregen toestemming van de toenmalige Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, onder wiens Departement de huisvesting der arbeiders toen ressorteerde.

Begonnen in een klein aantal kampen, heeft de Humanistische Geestelijke Verzorging zich geleidelijk over alle bestaande kampen uitgebreid, waardoor er binnen het H.V. en vallend onder de bemoeiingen van de Commissie Practisch Humanisme is ontstaan een:

Dienst Humanistische Geestelijke Verzorging Arbeiderskampen.

Deze dienst staat onder leiding van een Centrale Geestelijke Raadsman (C.H. Schonk, Bouwerstraat 14, Deventer, tel. K 6700-5331). Het Hoofd van Dienst maakt ambtshalve deel uit van de Commissie Practisch Humanisme.

Voor de kampen in de noodgebieden van de Februari-ramp 1953 is per 1 November 1953 een tweede Raadsman in volledige dienst aangesteld (P.W. van de Vliet, Volservweg 73, Amsterdam, tel. 12.25.96).

Daarnaast doen ruim 20 vrijwillige medewerkers hun arbeid als Geestelijk Raadsman in de kampen.

Elk kamp heeft zijn eigen raadsman en wordt als regel één avond per week door deze bezocht.

De raadslieden ontvangen hun scholing in landelijke en regionale conferenties, in besprekingen met de centrale raadsman en langs schriftelijke weg in "De Puntjes op de I", het orgaan van de commissie Practisch Humanisme, waarin een speciale rubriek genaamd "Ons DUW-tje" aan de G.V. in de Arbeiderskampen is gewijd, en voorts door de cursus "Geestelijke Verzorging op Humanistische Grondslag", uitgegeven door het H.V.

De Geestelijke Verzorging in de kampen heeft tweeërlei aspect. Primair staat de geestelijke steun aan de mens in zijn individuele levensmoeilijkheden. Daarnaast staat de algemene geestelijke verzorging in het gesprek met de groepen arbeiders op hun kamers en op speciale "praatavonden".

In ongeveer 500 gevallen per jaar wenden zich arbeiders met hun persoonlijke levensproblemen tot de humanistische raadslieden, resp. staan arbeiders gedurende kortere of langere tijd in zodanig persoonlijk contact met de raadsman, dat dit contact geacht kan worden van betekenis voor hen te zijn geweest. Dit aantal komt overeen met ongeveer 20 procent van de kampbevolking.

Op de Gemeenschappen van het H.V. kan meermalen een beroep worden gedaan, als bezoek aan de gezinnen der arbeiders gewenst is of plaatselijk andere activiteiten in verband met levensmoeilijkheden van de in de kampen verblijvende arbeiders moeten worden ontplooid. Hetzelfde geldt op overeenkomstige wijze voor Humanitas-afdelingen.

X X X X X

D e W e e z e n k a s .

Wij hebben de indruk, dat de instelling de "Weezenkas" te weinig bekendheid geniet in humanistische kringen. Te weinig wezen van humanistische of in ieder geval buitenkerkelijke ouders profiteren van deze zo nuttige instelling, omdat hun ouders tijdens hun leven verzuimd hebben zich als lid op te geven.

Wij laten hierachter enige zakelijke gegevens over de Weezenkas volgen.

- 7 -

V E R E N I G I N G " W E E Z E N K A S "

"Vereniging tot opvoeding en verzorging op Humanistische grondslag."

In verband met de Statutenwijziging, laatstelijk goedgekeurd bij Kon. Besluit van 27 Maart 1953 vestigen wij de aandacht op de doelstelling:

- a. de verzorging en opvoeding van de minderjarige wezen van de gewone leden, onder de voorwaarden en op de wijze als in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaald.
- b. de verzorging en opvoeding van minderjarigen en/of het verlenen van medewerking bij de opvoeding en verzorging van minderjarigen, wier lot het Bestuur overeenkomstig de statuten zich om bijzondere redenen aantrekt.
- c. de verzorging en opvoeding van minderjarigen, welke onder haar voogdij zijn gesteld.
- d. het bevorderen met alle wettige middelen van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van minderjarigen op humanistische grondslag in de ruimste zin des woords.

x x x

Gewone leden van de Weezenkas kunnen zijn alle gehuwden, die geacht willen worden niet te zijn ingeschreven in de registers van een kerkgenootschap, mits beide echtelieden op het ogenblik van de aanmelding voor het lidmaatschap de leeftijd van 45 jaar niet hebben bereikt en overigens voldoen aan eisen van lichamelijke/ook alle ongehuwde minderjarigen die aan voormelde eisen voldoen, mits op het ogenblik van hun aanmelding niet ouder dan 35 jaar.

x x x

Onder wezen worden verstaan: minderjarige kinderen en pleegkinderen van gewone leden, indien beide ouders zijn overleden. Onder pleegkinderen worden verstaan: minderjarige kinderen die langer dan 5 jaar duurzaam verzorging en opvoeding hebben genoten in het gezin van een gewoon lid. Onder half-wezen worden verstaan: minderjarige kinderen en pleegkinderen van gewone leden, indien de vader is overleden.

x x x

De Weezenkas verplicht zich, indien twee jaren zijn verstreken na het begin van het lidmaatschap de verzorging en opvoeding van de wezen te haren laste te nemen tot op de dag van de meerderjarigheid. De Weezenkas waarborgt deze verzorging en opvoeding te doen geschieden zoveel mogelijk overeenkomstig de gezindheid en de wensen van de ouders, voorzover daarvan blijkt, en de lichamelijke en geestelijke capaciteiten van de wezen.

De Weezenkas is ook bevoegd de verzorging en opvoeding van half-wezen te haren laste te nemen, indien en voor zover daaraan behoefte bestaat, ook tot op de dag der meerderjarigheid.

x x x

De Weezenkas bestaat reeds sedert 1 Januari 1895 en is dus aanstonds 60 jaar oud. Zij verricht haar nuttig en zegenrijk werk stil en onopvallend. Zij beschikt over de nodige middelen tengevolge van schenkingen, makingen legaten, renten en contributies der leden.

Het lidmaatschap bedraagt f.20.00 per jaar.

De secretaris W. de Haas, te Amsterdam, Admiraal de Ruyterweg 234 verstrekt gaarne alle nadere inlichtingen.

x x x x x

Radiolezingen in October en November 1954.

31 October: "Schuldig bevonden", P.A. Pols.

7 November: "Woorden en daden", Dr.J.P. van Praag.

14 November: "Kennen wij onszelf wel?", Chr. Hennekes.

21 November: "Hoeveel kilometers nog?", Dr. J.C. Brandt Corstius.

x x x x x

Uit de Humanistische Pers.

Bejaardencentrum van Humanitas te Hengelo.

In het Kaderblad van Humanitas van October 1954 wordt een uitvoerig overzicht van bouw en inrichting van bovengenoemd bejaardencentrum gegeven. Dit centrum is het eerste experiment van Humanitas in deze richting en het laat zich aanzien dat het zal slagen. Het werd in Mei 1954 door Minister-President Z.Exc. Dr. W. Drees geopend. Op het Congres, dat Humanitas in October j.l. te Hengelo hield, werd door de Landelijk Voorzitter een gedenkplaat onthuld.

Het driemaandelijks tijdschrift van de Stichting Socrates "Rekenschap" verscheen in October

Uit de inhoud:

G. Stuiveling: Critische notities.

B. van der Waerden: Over Narco-analyse.

M.A. Romers: De ontwikkeling van het magisch-mytisch bewustzijn.

R. Kranenburg: Het Wezen der Gerechtigheid.

P.J. Stolk: Openbaring en ongeloof.

In de rubriek: "Uit andere hoek" schrijft Prof. van Ruler over Overheid en Humanisme (dit artikel is eerder in Het Parool gepubliceerd).

x x x x x

Uit de Internationale Beweging.

Het dagelijks bestuur van de International Humanist and Ethical Union (I.H.E.U.) vergaderde 18 en 19 September in Londen.

Men voerde financiële en administratieve besprekingen en besloot verder de regionale bijeenkomst in de zomer van 1955 te doen plaatshebben, zo mogelijk in België.

Te gelegener tijd zullen wij hierover nadere mededelingen doen.

Het tweede Internationale Congres zal in 1957 te Londen gehouden worden.

x x x x x

Internationaal Literatuur Overzicht.

THE MONTHLY RECORD
September 1954

J. Hutton Hynd
Freedom of Speech in U S A

THE MONTHLY RECORD
October 1954

D.H.H. Martin
Sex in Evolution

THE PLAIN VIEW
Autumn 1954

G.I. Bennet
Concerning Human Evolution

Virginia Flemming
Religious and Ethical Teaching
in our Schools

H.J. Blackham
Essentials of Humanism

NEWS AND NOTES
October 1954

Lewis Mumford
Hydrogen Bombs versus Human Survival

F. Geoffrey Robson
What is Religion?

THE HUMANIST
Nr.5, 1954

C. Juddson Herrick
The Creed of Humanism

THE STANDARD
Sept.-Oct. 1954

L. Philippe Picard
The chief Need in Asia

J. Bronowski
The Fulfilment of Man

PROGRESSIVE WORLD
September 1954

Harold Rafton
Are Communists the only Subversives?

GEISTESFREIHEIT

Juni 1954

Juli 1954

BEFREIUNG

Juni 1954

BEFREIUNG

October 1954

Christenverfolgung durch Christen

Wilhelm Bonnesz

Franz Grillparzer, ein Wegbereiter
unsers Geistes

Gerhard von Frankenberg

Das babylonische Phänomen

R. Genschel

Sexuelle Erziehung

Ernst Akert

Der Unsinn blüht

P O L Y B O S

Kongress für die Philosophie
der Wissenschaften.

=====

V A N A L L E K A N T E N .

De Damesbeurs, de Stand van de Hum. organisaties en de Pers.

(Voor toelichting verwijzen wij naar ons artikel over dit onderwerp, elders in dit nummer).

Het Binnenhof van 25-9-1954. Damesbeurs.

De Damesbeurs, die telkenjare in Den Haag gehouden wordt, was goed op weg een gewaardeerd evenement te worden. Onlangs is namelijk de strijdbijl begraven tussen de middenstand en de organisatie van de beurs over de verkoop inde stands. Het enige en laatste geschilpunt, dat nadeel kon berokkenen, werd daarmee weggevaagd.

De beursorganisatie heeft echter niet lang schoon schip weten te houden. Er is nu namelijk een Damesbeurskrant verschenen en daarin prijken advertenties, waarvan de inhoud onaanvaardbaar is voor de katholieke bevolkingsgroep. Deze advertenties zijn, naar onze smaak, zuiver uit financiële overwegingen opgenomen, omdat zij met een Damesbeurs als zodanig niets uitstaande hebben. Dit maakt het opnemen van advertenties bovendien laakbaar.

In verband met de inhoud van de Damesbeurskrant en de aanwezigheid van bepaalde stands ter beurze heeft het Dagblad "Het Binnenhof" zich gedistancieerd van de te houden Damesbeurs. Dit houdt in, dat van de komende Damesbeurs geen berichten en advertenties zullen worden opgenomen. Deze houding zal aangenomen worden zolang bij de volgende beurzen de voor de katholieke bevolkingsgroep onaanvaardbare zaken niet zijn weggenomen.

Rectificatie van bovenvermeld artikel in "Het Binnenhof" van 1.10.1954.
"Voor "stands" moet gelezen worden "stand".

De Volkskrant van 30-9-1954 schrijft in zijn berichtje over de Damesbeurs:

Helaas is het nodig er voor te waarschuwen, dat een deel van de voorlichting een levenshouding propageert, welke lijnrecht in strijd is met die van de katholiek. Ook het in Den Haag huis aan huis bezorgde propaganda-materiaal van de Damesbeurs vestigt de aandacht op zaken, die voor katholieken volkomen onaanvaardbaar zijn

En de Maasbode van 28-9-1954:

Het is echter jammer, dat de organisatoren de Damesbeurskrant welke huis aan huis bezorgd is, niet wat zorgvuldiger hebben samengesteld. Een advertentie en een ingezonden mededeling, alsmede een inlegvel, waarin propaganda wordt gemaakt ten gunste van voor de katholieken volstrekt onaanvaardbare zaken hadden beter achterwege kunnen blijven. Temeer daar ze niets met de Damesbeurs als zodanig te maken hebben. Voorts is het discutabel of de Damesbeurs op de goede weg is door haar poorten open te stellen voor levensbeschouwelijke propaganda. De aanwezigheid van een stand van het Humanistisch Verbond zal ongetwijfeld vele katholieke bezoekers pijnlijk aandoen.

De Nieuwe Rotterdamse Courant levert in haar nummer van 14 October 1954 haar "Critische Commentaar" op deze kwestie.

Dit jaar heeft het r.k. dagblad "Het Binnenhof" gemeend een poging te moeten doen, om deze beurs voor de r.k. bevolkingsgroep minder aantrekkelijk te maken door te wijzen op enige, voor rooms-katholieken "onaanvaardbare zaken".

Wat is het geval? Dat is niet onmiddellijk duidelijk. Want men schijnt de dingen niet makkelijk bij de naam te kunnen noemen. Maar de feiten zijn aldus: enige dagen voor de opening van deze beurs werd in Den Haag huis aan huis een zg. Damesbeurskrant verspreid. De directie van de beurs vraagt ieder jaar een dagbladbedrijf, of men bereid is een dergelijke reclamecourant te verzorgen voor eigen risico. De enige voorwaarden zijn, dat de Damesbeurs één à anderhalve pagina krijgt om mededelingen te doen over de beurs, en dat men zich verplicht, ten minste 165.000 exemplaren huis aan huis in Den Haag te verspreiden. Voor het overige heeft de Damesbeurs geen enkele bemoeiing - ook niet financieel - met deze krant of met de advertenties daarin.

In "Het Binnenhof" van 24 September nu werd, na het verschijnen van deze krant, critiek geleverd op de inhoud. "De beursorganisatie heeft", zo heette het, "niet lang schoon schip weten te houden. Er zijn nl. advertenties in de Damesbeurskrant opgenomen, waarvan de inhoud onaanvaardbaar is voor de katholieke bevolkingsgroep." Het opnemen van deze advertenties zou volgens Het Binnenhof laakbaar zijn, omdat zij uit zuiver financiële overwegingen zijn opgenomen, omdat zij niets met een damesbeurs te maken hebben. "In verband hiermee en met de aanwezigheid van bepaalde stands ter beurze heeft", zo werd verder gemeld, "Het Binnenhof zich gedistantieerd van de te houden Damesbeurs". Er zouden geen advertenties en berichten van de beurs worden opgenomen. Deze houding zou worden aangenomen, zolang de voor de r.k. bevolkingsgroep onaanvaardbare zaken niet zouden zijn weggenomen. Later werd een rectificatie geplaatst, waarin dit standpunt uitdrukkelijk werd gehandhaafd, zij het dat gelezen moest worden: "stand" in plaats van "stands".

Tot zover Het Binnenhof. Men kan het blad uiteraard niet verwijten, dat het zich over de Damesbeurs uitlaat. Het is verder zijn goed recht te vertellen, dat het bepaalde zaken voor zijn lezers onaanvaardbaar acht en daaraan consequenties te verbinden. Maar wel is het bevreemdend, dat de redactie de r.k. bevolkingsgroep niet inlicht over de aard van de betrokken stand en de advertenties. Het moeten wel vreselijke dingen zijn, als de kolommen van Het Binnenhof de vermelding ervan niet zouden verdragen.

Intussen is toch wel gebleken, wat Het Binnenhof heeft bedoeld. Men moet tenminste aannemen, dat het r.k. blad dezelfde overwegingen heeft gehad als de secretaris van de fractie der K.V.P. in de Haagse gemeenteraad, die er een brief over heeft geschreven. De brief van deze gemeentebestuurder was overigens niet gericht aan de burgemeester, die de tentoonstelling geopend had, maar aan de directie van de Damesbeurs. In die brief heette het, "dat in de Damesbeurskrant reclame wordt gemaakt voor sexuele hervorming, crematie, buitenkerkelijkheid en openbaar onderwijs. Bovendien, dat het Humanistisch Verbond een stand heeft op de Damesbeurs. Zeker duizend katholieken hebben de beurs om deze redenen niet bezocht". De brief besluit dan met de vraag, wat de directie hieraan denkt te kunnen doen.

Dat is nog maar een vraag. Aanzienlijk dreigender van toon is de brief, die de 's-Gravenhaagse Katholieke Besturenbond, samen met de 's-Gravenhaagse Middenstandsbond, schreef. "Wij voelen ons zeer gekrenkt", zo heette het hierin. "Mochten deze onaanvaardbare zaken volgend jaar niet verdwenen zijn, dan zal in brede kring aan het belangrijke katholieke volksdeel en speciaal de katholieke middenstand, ontraden worden "zich met de Damesbeurs in te laten".

Dat is dus rechtstreeks dreigen met boycot. Zou er niet normaal met de directeur van de Damesbeurs te praten zijn geweest? Dat kunnen wij niet aannemen. Maar er is nog meer: ook r.k. instellingen kunnen op de Damesbeurs stands huren; zo is ons bekend, dat bij een vorige gelegenheid de r.k. vereniging Don Bosco dit propagandamiddel te baat heeft genomen (en slechts door incidentele omstandigheden dit jaar niet ter beurze kon verschijnen). Ons is niet bekend, dat daar van niet-r.k. zijde dreigementen met boycot uit voort zijn gekomen. De Damesbeurs is iets voor iedereen en iedereen zal er dus ook wel eens iets zien dat hem niet bevalt. Dat heeft men te aanvaarden, althans als men in een gemengde samenleving een goede onderlinge verstandhouding wenst.

Een feit is overigens, dat talrijke r.k. zakenlieden zich niet hebben laten storen en hun stands zagen bezoeken door een talrijk publiek, waar- onder ook een groot aantal rooms-katholieken.

Ds. Kalff op het oorlogspad tegen het Humanisme "de vijand op pantoffels".

Blijkens het Haarlems Dagblad van 25 September 1954 heeft Ds. Kalff van Bennebroek in een bijeenkomst van de Afdeling Zandvoort van de Ned.Chr. Vrouwenbond een felle aanval gedaan op het Humanisme, dat volgens Ds. Kalff "aansluit op pantoffels".

Wij citeren het Haarlems Dagblad:

Na door de presidente, Mevrouw J. Wesselius, te zijn ingeleid, ving spreker zijn rede aan met erop te wijzen, dat men deze avond een vijand ging zien, een vijand op pantoffels. Het Bijbelwoord zegt: "Beproeft de geesten, of zij uit God zijn" en in dit geval dient men elkaar te waarschuwen voor geestelijke gevaren en een tijdgeest, die de Christenheid bedreigt. De strijd der geesten openbaart zich overal. Daar zijn de Nihilisten, die zich voor niets geestelijks interesseren en dus gemakkelijk te herkennen zijn, doch daarnaast staat de stroming van het humanisme, die men in alle werelddelen, waar mensen tot wetenschap en cultuur zijn gekomen, ziet.

Na de oorlog had men de verschrikkingen van het totale stelsel gezien en het Humanistisch Verbond heeft zijn doelstellingen geraffineerd geformuleerd. Het grootste gevaar is, dat vele humanisten zich niet aansluiten bij het Verbond, waarin de Hollandse laksheid weer eens duidelijk wordt gedemonstreerd, en de Protestantse kerken schijnen van dit zéér ernstige feit zich nog weinig aan te trekken, uitgezonderd de Rooms-Katholieken, die er fel op losbranden.

Het humanisme is nog jong en een typisch na-oorlogs verschijnsel, dat een vruchtbare voedselbodem vond. Maar in het Humanisme wordt de levende God niet geacht. Er is voor de humanist niets belangrijker dan de zuiver menselijke waarden.

Wanneer de kerk zich van haar taak bewust is, zal zij véél sterker moeten gaan roepen, want Christus is niet gekomen, om brave humanisten van de mensen te maken.

Het humanisme sluipt aan op pantoffels. Vrijdenkers en nihilisten zijn te herkennen, maar de humanist gaat zitten op de troon van God. Dat is de grootste tragedie van deze tijd. Er is één ding, dat de humanist vergeet: dat God de mens niet nodig heeft. Het humanisme zocht eeuwenlang vrijheid voor de mens; daartegenover predikt de kerk vrijheid in het geloof.

De Heer W.F. Happé heeft hierop geantwoord in een bijeenkomst van het Humanistisch Verbond in Zandvoort.

Volgens het Haarlems Dagblad van 6 October zei hij o.m.:

In één ding was spreker het hartelijk met Ds. Kalff eens, namelijk dat het moderne humanisme een typisch na-oorlogs verschijnsel is. Het gaat er maar om, of men dit een gelukkig of een ongelukkig verschijnsel vindt. Maar gelukkig acht de humanist de mens, die steun zoekt en peinst over doel en waarden van dit leven.

Het Christendom baseert zich op de tien geboden, maar geen Christen zal kunnen zeggen, dat deze geboden antwoord geven op alle levensvragen. Immers, iets wat in het algemeen verkeerd is, kan onder zekere omstandigheden goed zijn, zoals in de oorlog steeds weer bleek. Ook de humanist weet, dat de mens elke dag verkeerde dingen doet, maar hij ontkent, dat de mens uit zichzelf niet in staat zou zijn het goede te kiezen en steeds opnieuw weer het goede te zoeken, zulks in tegenstelling met de Christelijke opvatting, die hiervoor Goddelijke kracht nodig acht.

Anders dan het kind bepaalt de volwassen mens zijn houding welbewust ten opzichte van zichzelf en zijn medemens. De normen daarvoor liggen echter bij vele mensen anders, door volksaard, tijdsomstandigheden e.d., maar zij alle beogen het onderscheid tussen goed en kwaad, omdat zonder deze normen geen mens kan leven. En dan is verdraagzaamheid voor het verkrijgen van algemene geestelijke vrijheid een eerste vereiste. Geen veroordeling van anderer overtuigingen past de mens, integendeel, over iedere vaste overtuiging behoort men verbijdt te zijn.

De humanist wil niet bewijzen, dat er geen God bestaat, maar kan dit zonder bewijs niet aannemen. Dit al of niet geloven in een God is ieders goed recht. Maar evenmin wil de humanist een nihilist zijn. De humanist wil zich echter wel een beeld scheppen van deze wereld, waarbij geestelijke normen en zedelijke waarden hem het meest interesseren. De humanist heeft

er helemaal geen behoefte aan iets van het hiernamaals te weten om aan zijn leven zin en gestalte te geven. De humanist heeft er voldoende aan te leven naar de werkelijkheid van zijn bestaan. Dit betekent echter niet, dat denken alle problemen kan oplossen. Nóóit zal de mens alles kunnen doorvorsen, omdat zijn waarnemingsvermogen daarvoor te beperkt is. Het oordeel van de humanist is echter zowel op verstand als op gevoel gebaseerd. Dit alles geeft niet de zekerheid, dat men precies weet, waar men aan toe is, maar het geeft wel de kracht om te leven.

Maar Ds. Kalff gaat voort en sprak over hetzelfde onderwerp in Dordrecht voor de Ned. Chr. Vrouwenbond aldaar.

Wij citeren het Dordrechts Nieuwsblad van 19 October 1954.

De Schrift zegt ons, aldus Ds. Kalff, dat wij het pand, ons toevertrouwd, moeten bewaren en de geesten beproeven of zij uit God zijn. Velen onzer worden meegesleept door de god van deze eeuw en het behoort mede tot onze verantwoordelijkheid anderen, dat zijn onze naasten, hiervoor te waarschuwen. Als christenen ontwijken wij zo menigmaal de werkelijkheid waarin wij leven. De vraag is: leven wij werkelijk uit het geloof en zet dit een stempel op ons gehele leven? Of is het voor ons genoeg om tot een bepaalde kerk te behoren? Zien wij wel voldoende, dat wij altijd met andersdenkenden in aanraking komen?

Naast de nihilistische massa zien wij tegenwoordig de humanistische, met hun eigen levens- en wereldbeschouwing. Deze stroming wint meer en meer veld en is te vergelijken met een opkomende vloed, vooral na de laatste wereldoorlog. Het ware humanisme ligt niet in hun vaak voorbeeldige levenswijze en grote hulpvaardigheid, typerend is, dat dit alles gaat in volstrekte onverschilligheid voor de levende God.

Met godsdienst moet men de humanist niet lastig vallen, omdat hij niet erkent wat boven de mens uitgaat. Waar de wetenschap niet doordrongen wordt van het geloof, daar ontstaat humanisme.

De Kerk van Christus heeft in het humanisme een uitdaging tot een strijd, even fel en even heftig als Elia indertijd vocht tegen de Baäls. Toen ging het om God of Baäl. Nu gaat het om God of geen God. Weliswaar staat het de humanist vrij om in God te geloven of niet, maar het is onnodig want de menselijke waarden zijn belangrijker.

De Tien Geboden spreken reeds van humaniteit, waar het er om gaat om onze naaste lief te hebben als onszelf, doch het "Ik ben de Here Uw God" gaat hieraan vooraf. Christus is niet gezonden om de humaniteit te redden en ook niet om van ons humanisten te maken, maar om ons tot kinderen Gods te maken.

In het humanisme naderen wij de tijd, dat de mens gaat zitten op de troon van God. Ziehier de grote tragedie van de kleine mens, die nog altijd zoekt naar wat de slang aan Eva beloofde: "Gij zult zijn gelijk aan God."

God heeft ons niet nodig, ook al vergaat de hele wereld, doch de mens, die de openbaring van God loslaat, laat ook het menselijke los. Men wil, aldus Ds. Kalff aan het eind van zijn referaat, in het humanisme wel de idealen van het Koninkrijk Gods, maar de Koning zelf, naar Wiens beeld wij geschapen zijn, wil men niet.

Het Ned. Gesprekscentrum over het Mandement.

De afdeling Rotterdam van het N.G.C. heeft gediscussieerd over het Mandement.

De N.R.Courant van 25 September geeft een verslag en een commentaar op dit gesprek; het commentaar laten wij hieronder volgen. Het is geplaatst onder de tussen-kop: Brede kloof.

Tot een oplossing is men natuurlijk niet gekomen; wat geen kwestie van tijd maar van afstand was. De kloof tussen de onderscheidene standpunten is onoverbrugbaar breed.

Wie niet rooms-katholiek is, kan niet begrijpen, dat een rooms-katholiek dit mandement zonder meer aanvaardt, en meent, dat de rooms-katholieken, althans de grote meerderheid van hen, het zonder enige critiek aanvaarden. De rooms-katholieke kerk, de hiërarchie vraagt immers gehoorzaamheid, want God spreekt door de hiërarchie. Voor een goed gelovige katholiek is er dus geen keus. Wie de hiërarchie aanvaardt, aanvaardt ook de consequenties van deze hiërarchie. Aanvaarden, zo zeide de inleider echter, betekent niet: met uitschakeling van het critische denken zich bij de tekst neerleggen. Het mandement is veel meer een uitgangspunt voor het critische denken en geen

13

Twee werelden, oneindig ver uit elkaar liggend en toch vlak bij elkaar. Dat zij inderdaad vlak bij elkaar liggen, blijkt wel uit dit gesprek, dat in alle openheid en in een verdraagzame, welwillende sfeer is gehouden. Dat een gesprek tussen beide mogelijk is, al vindt dat gesprek dan geen oplossing, kan men slechts van harte toejuichen.

Twee werelden, de ene gevormd door een reformatorsch-christelijke zuil en een humanistische zuil, de andere gevormd door de rooms-katholieke zuil. Ook dit is een van de consequenties van het mandement: het heeft reformatorsche christenen en humanisten op een punt tot elkaar gedreven en - helaas - de tegenstelling tussen deze beide en het katholicisme verscherpt.

De Volkskrant van 1 October 1954 bespreekt het boekje: Geestelijke Verzorging op Humanistische Grondslag, onder redactie van Dr. J.P. van Praag. Wij ontleenen aan deze bespreking het volgende:

Al onze bezwaren tegen de geestelijke leegheid, welke naar onze innigste overtuiging altijd kenmerkend zal moeten blijven voor een levensbeschouwing, die het geloof aan God tussen haakjes zet, nemen niet weg dat we waardering kunnen hebben voor de oprechtheid van de bedoelingen van de schrijvers en zelfs voor veel van wat zij zeggen. Maar er blijven bij ons toch ook vele vraagtekens staan en we vinden hier betuigingen die, al lijken zij op het eerste gezicht wel geruststellend, ons feitelijk toch niet erg kunnen geruststellen.

G e t a l o n b e l a n g r i j k .

Willen wij de betekenis van het Humanistisch Verbond schatten, dan moeten wij ons vooral niet blind staren op het getal. Het is altijd gevaarlijk, de kracht van een beweging te meten naar het aantal van haar aanhangers, en zeker geldt dat hier. Het is immers geen geheim, dat 't Humanistisch Verbond zijn leden voor een groot deel recruteert uit academici, en een groot deel van deze academici is leraar, en daardoor in voortdurend contact met de jeugd van de middelbare scholen. Over enige tientallen jaren zal het deze jeugd zijn, door deze academici gevormd, die tal van belangrijke en leidende posten in ons land bezet. Veel minder dan de bewuste, doelgerichte propaganda van het Humanistisch Verbond zelf is het deze persoonlijke propaganda van leraar tot leerling, waarvan we een sterke toeneming van de humanistische invloed duchten.

=====

V e l e v r a a g t e k e n s .

In het humanistisch geschrift heet het nog: "Het is duidelijk dat deze opvatting iedere concurrentie met de godsdienstige verzorging uitsluit. De geestelijke verzorging zal de in wezen nog godsdienstige mens naar de godsdienstige verzorging verwijzen; nog minder zal hij trachten de waarlijk godsdienstige mens te bekeren. Het behoeft ook geen betoog dat de gedachte aan monopolisering van het buitenkerkelijk volksdeel geheel vreemd is aan en wezenlijk in strijd met de humanistische opvattingen."

Ook bij deze welgemeende betuigingen blijven wij toch vol vraagtekens staan. Wij geven het de humanistische geestelijke verzorger, een man zelf zonder godsdienstig leven, te doen om "de in wezen nog godsdienstige mens" te onderscheiden van de ongodsdienstige; wij geven het hem te doen "de waarlijk godsdienstige mens" te onderscheiden van de slechts schijnbaar godsdienstige. In het evangelie roept de vader van de bezetene tot Christus: "Heer, ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp!"

De waarlijk gelovige weet, hoe nauw geloof en ongeloof verstrengeld liggen in de mensenziel. En vanuit deze wetenschap beseft hij, hoe kil ongeloof de uiterlijke gedaante kan aannemen van overtuigd geloof, en hoe diep geloof verscholen kan liggen achter een schijnbare godslastering. Zo ooit geldt, dat alleen God de harten en nieren kan peilen, dan is het hier. En van alle mensen is dan de ongodsdienstige zeker het minst instaat, de echtheid of onechtheid van geloof en godsdienst vast te stellen. Hoe zal een blinde kleuren kunnen onderscheiden?

Wij willen niet twifelen aan de oprechtheid van de betuigingen van humanistische zijde. Maar geruststellen doen ze ons niet in het minst. Ongerustheid zien wij echter op geestelijk terrein allerm minst als een nadeel. Zij kan een reden zijn om datgene te doen, waartoe de bisschoppen allen aansporen, die het geloof in God nog hebben bewaard, namelijk zich "in nederigheid en rouwmoedigheid af te vragen, of zij door fouten en nalatigheden aanleiding er toe gegeven hebben, dat zo velen het geloof in God hebben

verloren." Vooral als deze rouwmoedigheid ons tot een uiterste inspanning drijft om vroegere verzuimen te herstellen kan zij vruchtbaar zijn. Een positieve, waardige en tactvolle strijd vóór het Christendom is voor alle betrokken partijen toch nog altijd van oneindig meer nut dan de meest succesvolle actie tegen het humanisme.

Volgens de N.R. Courant van 16 October 1954 heeft de Centrale Bond voor inwendige zending en christelijk maatschappelijk werk op 15 October een algemene ledenvergadering gehouden, waar de Voorzitter, Mr.Dr. A.A. van Rhijn o.m. het humanistisch maatschappelijk werk ter sprake heeft gebracht.

Volgens de N.C.Ct. zei de Heer van Rhijn daarover:

"Voorts sprak de voorzitter over het feit, dat de laatste jaren van humanistische zijde aan het maatschappelijk werk veel aandacht wordt besteed. Nadat hij in het kort de geschiedenis en de betekenis van het humanisme door de eeuwen had geschilderd en het streven van Humanitas in het licht had gesteld, zeide hij, dat ieder, die het humanisme van het christendom uit beoordeelt, niet mag vergeten, dat het humanisme in het verre en naaste verleden dikwijls de aandacht heeft gevestigd op wonde plekken in de maatschappij, plekken, die de kerk had veronachtzaamd of helemaal niet had gezien. In dit opzicht gaven de humanisten de kerken dikwijls een voorbeeld. Het waardevolle in het humanisme mag niet worden miskend, hoe groot de verschillen tussen humanisme en christendom ook zijn. En de verschillen zijn groot, want diametraal tegenover elkaar staan de bases, waarvan beide uitgaan. Voor ons, christenen, aldus besloot Dr. Van Rhijn, moet de solidariteit in het geloof de voedingsbodem zijn van het christelijk maatschappelijk werk."

Prof. Dr. Schippers over: Mandement, verzuiling en strijd tegen de doorbraak.

Volgens Trouw van 14 October heeft Prof. Schippers, Hoogleraar aan de Vrije Universiteit op de tweede dag van de partijconferentie van de A.R. een referaat gehouden over bovengenoemd onderwerp.

Volgens Trouw zei Prof. Schippers o.m.:

"Als de r.k. bisschoppen in Nederland op een gegeven moment hun kerkleden weer willen terugtrekken uit de P.v.d.A., dan protesteert ons reformatorisch gemoed. Wij willen hier in de overtuiging der chr. vrijheid de mondigheid der christenen belijden. Maar daarmee willen wij niet gezegd hebben, dat het zo simpel staat met de kennis en de hantering van de goddelijke ordeningen, dat ieder daar met zijn eigen uitgangspunt nu maar de diepte en het uitzicht op de norm aan geven moet, die hem passen.

Hier aanvaarden wij met blijmoedigheid de mogelijkheden van partijvorming in de moderne staat. Want wij hebben ten aanzien van deze ordeningen het gevoel van een bijzondere roeping gekregen. Ze liggen in Christus vast en Hij heeft er recht op, dat bij hun politieke benadering Zijn naam beleden wordt."

=====

Een tweede zaak, waaraan bij de strijd tegen de doorbraak zeker aandacht geschonken moet worden, is volgens Prof. Schippers, die van de zuilen en de verzuiling.

Sprak men voor de oorlog van vier zuilen: een Prot.Chr., een R.K., een socialistische en een liberale of neutrale zuil thans onderscheidt men drie zuilen: de Prot.-Chr., de R.K. en de Humanistische.

Wat heeft dit nu te maken met de politieke moeheid?

Het volk voelt, dat in de zuilen de belangentegenstellingen, waarvan men op zichzelf de rechtmatigheid niet wil ontkennen, zich breed maken in 't openbare leven. Het heeft een vaag vermoeden, dat men met de techniek der zuilen tracht tot accoorden te komen, waarbij het algemeen belang het ergens moet afleggen tegen het uiteengaan der belangen. De geestelijke verdeeldheid, zo denkt men, leidt hier tot geestelijke verstarring. De zuilen brengen ons bij de verzuiling.

Wat men ook in ons publiek bestel aan zuilenbestand nodig moge achten, de verworping van een Chr. geloofsgemeenschap tot zuil, is verraad aan haar diepste motieven. Daarom kan de kerk ook nooit waarlijk kerk blijven, indien zij tot een zuil wordt. Kerkewerk kan niet in een zuil worden georganiseerd. Hier ontwaart Prof. Schippers de juiste intuïtie van hen, die waarschuwen tegen overheidssubsidies voor de ambtelijke arbeid der kerk.

Ref. vindt het een van de ergste dingen in het mandement van de bisschoppen, dat zij hun mensen de verzuiling openlijk aanbevelen. Wij hebben

eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid te zoeken en daartoe be-
hoort ongetwijfeld het op een afstand houden van de verzuiling, die ons
isoleert en in het ghetto drijft. Geen oprecht Christenhart kan daarnaar
verlangen. Als ik vandaag, tegen het evangelie in, mijn chr. partij laat
verzuilen, heb ik de macht niet meer om morgen de remmen aan te zetten
en de wissel om te gooien.

Onder chr. vrijheid verstaat referent gemeenschap met Christus. Dat
verhindert hem om te kiezen voor de doorbraak, die de verzuiling wil be-
strijden door de drie zuilen broederlijk in één verband te laten samenleven.
Wat betekent dit anders dan dat een andere gemeenschap, de gemeenschap
in een gezamenlijke overtuiging omtrent de economische politiek, hier onder-
worpen wordt aan de vrijheid, die ik in Christus heb? En waar komt dit in
de praktijk anders op neer dan op een vernieuwing der burgerlijkheid naar
het knappe patroon der liberale regenten?

Eigenlijk kan niemand met de zuilen als organisaties van de stabili-
sering der krachtsverhoudingen tevreden zijn. Er moet krachtmeting zijn. De
politieke moeheid kan slechts worden verholpen indien wij, het stof der
verzuiling van de voeten schuddende, in het reformatorisch isolement, onze
strijd tegen de doorbraak voeren.

x x x x x

A d r e s s e n

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP. (October 1954)

Hoofdbestuur:

Ron de la Rie, voorzitter,	Nic. Maesstraat 118-II,	Amsterdam-Z.
Wim Hartman, 2e voorzitter,	Heemraadsingel 268-a,	Rotterdam
Rudolf de Jong, secretaris,	Asterkade 30,	Heemstede
Mettha de Nachtegaal, 2e secr.,	1e Helmersstraat 104,	Amsterdam-W
Elly Käss, penningmeesteresse,	Jac. Catsstraat 76,	Hilversum
Henk Bosselaar, 2e penningm.,	Hof van Delftlaan 38,	Delft
Hans Mozes, redactie-secr.,	Willlaertstraat 12-III,	Amsterdam-Z.

Dr. J.C. Brandt Corstius, Adriaan van Ostadelaan 147, Utrecht, vertegen-
woordiger van het Humanistisch Verbond bij de H.J.G.

Gemeenschapssecretariaten:

Amsterdam:	Jacob Hirsch,	Amstel 77-IV,	Amsterdam-C.
Apeldoorn:	Mia Klouwen,	Waltersingel 81,	Apeldoorn
Assen:	Vera Godschalk,	Iepenlaan 2,	Assen
Beverwijk:	Tineke Ferwerda,	Warande 15,	Beverwijk
Groningen:	Wim Elbers,	Heymanslaan 51,	Groningen
Den Haag:	Marten Bosma,	Koornmarkt 58,	Delft
Haarlem:	Wouter Schuur-	Kruidbergerweg 17,	Santpoort
	man		
Hilversum:	Emile Mot,	Simon Stevijnstraat 81,	Hilversum
Leeuwarden:	Wouter v. Essen,	Dronrijperstraat 8,	Leeuwarden
Leiden:	Coby Leemeyer,	Rijnsburgerweg 10,	Leiden
Rotterdam:	Kitty Stok,	Walenburgerweg 94,	Rotterdam
Utrecht:	Marijke Wilschut,	Rijnlaan 116-bis,	Utrecht
Velsen:	Stephan Oppen-		
	heimer,	Van Lenneplaan 26,	Driehuis
Zaanstreek:	Loes Flipse,	Zuideinde 69,	Westzaan

Andere H.J.G.-adressen:

Centraal ledenregister: Jo Homburger-Wiegert, Mariotteplein 44,
Amsterdam-O.

Landelijke propaganda-commissie, tevens documentatie (L.P.C.):

Annegien Kok, Waldecklaan 24, Hilversum en
Hetty van Bergem, Karel van Manderstraat 41, Haarlem